

Sosiaaliturvan uudistaminen: Perusteita ja lähtökohtia

Tiivistelmä

Perusturvan ja toimeliaisuuden hanke (Toimi) on linjannut yhteisiä näkemyksiä sosiaaliturvan uudistamisen perusteista ja lähtökohdista. Sosiaali- ja terveystalouden ydintehtävänä nähdään jatkossakin haavoittuvassa asemassa olevista huolehtiminen, ja koko väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen.

Sosiaaliturvajärjestelmämme kaipaa uudistamista. Uudistustarpeeseen vaikuttavat sekä nykyjärjestelmän toimimattomaksi koetut piirteet että tulevaisuudessa avautuvat mahdollisuudet.

Sosiaaliturvamme koostuu etuuksista ja palveluista. Vuosien kuluessa niiden yhteen toimivuus heikennyt. Etuuksilta pois pääseminen kohti työtä tai kuntoutumista on vaikeutunut, erityisesti henkilöillä, jotka kaipaavat tuekseen ohjausta ja palveluita. Se vähentää luottamusta yhteiskuntaa ja oman tulevaisuuden hallintaa kohtaan. Tähän syrjäytymisriskiä lisäävään kehityskulkuun halutaan nyt korjausliike.

Nykyinen sosiaaliturvajärjestelmä on vaikeaselkoinen, ja ihmisten on vaikea ennakoida tulojaan muutostilanteissa. Sosiaaliturvan tulisi nykyistä yhtenäisemmin ja myönteisemmin vastata vaihtuvien elämäntilanteiden, muuttuvan työn ja osaamisen vaateisiin. Teknologian kehitys avaa mahdollisuuksia uudistaa nykyjärjestelmää sujuvammaksi ja tulevaisuudessa vahvasti ihmislähtöisemmäksi.

Sosiaaliturvan kestävä rahoitus pohja alenevan syntyvyyden olosuhteissa on nykyisten ja tulevien sukupolvien kannalta tärkeää varmistaa. Sosiaaliturvaa uudistettaessa yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien tulee olla tasapainossa, myös suhteessa julkiseen talouteen.

Sosiaaliturvan uudistaminen edellyttää poliittisia päätöksiä tavoitteista ja perusvalinnoista. Tulevaisuuden sosiaaliturvan suuntaa ja järjestelmän painotuksia linjaavien päätösten pohjalta uudistustyön eteneminen on mahdollista.

Toimi-hankkeessa on tunnistettu uudistuksen toteuttamisen edellytyksinä yhteiset peruspilarit, joita kohti edetään vaiheittain useamman hallituskauden aikana. Valmistelun tulee tapahtua parlamentaarisesti ja laajapohjaisesti.

Perusturvan ja toimekkaisuuden hanke Toimi

Pääministeri Juha Sipilän hallitus asetti ajalle 28.9.2017–28.2.2019 Perusturvan ja toimekkaisuuden kokonaisuudistushankkeen¹ jonka tehtävänä oli valmistella työllisyyttä ja toimekkaisuutta parantavaa ja eriarvoisuutta vähentävää perusturvan kokonaisuudistusta.

Uudistuksen tavoitteeksi asetettiin työllisyysasteen nostaminen, työn tekemiseen ja yrittäjyyteen kannustaminen, eriarvoisuuden torjuminen ja vähentäminen, työn murrokseen sekä muuttuvaan perhe- ja kotitalousrakenteeseen vastaaminen sekä nykyistä selkeämpi ja yksinkertaisempi järjestelmä, jonka toteutuksessa hyödynnetään erityisesti digitalisaatiota.

Hankkeen tehtävänä oli tukea poliittisia toimijoita ja eduskuntavaaleihin 2019 valmistautuvia puolueita perusturva uudistavien näkemysten muodostamisessa sekä tehdä tarvittaessa ehdotuksia useammasta vaihtoehdosta tai mallista, joiden pohjalta perusturvan kokonaisuutta voidaan uudistaa. Julkisen talouden asettamat reunaehdot ja kestävyysvajeen umpeen kurominen sekä ikääntymisen aiheuttamat haasteet tuli ottaa huomioon valmistelussa. Hankkeelle nimettiin poikkihallinnollinen ohjausryhmä sekä projektiryhmä².

Valtioneuvoston kanslia asetti 16.11.2017 hankkeelle parlamentaarisen seurantaryhmän³, jonka jäseniksi kutsuttiin puolueiden edustajat, työmarkkinoiden keskusjärjestöjen edustajat sekä yrittäjien ja sosiaali- ja terveystalouden keskeisten järjestöjen edustajat. Hankkeelle asetettiin 1.3.2018 kolme selvityshenkilöä⁴.

---

¹ Perusturvan ja toimekkaisuuden hanke, asettamispäätös 28.9.2017 <https://vnk.fi/documents/10616/3934867/Perusturvan-ja-toimekkaisuuden-kokonaisuudistus.pdf>

² Hankkeen tiedot Hankeikkunassa <https://vnk.fi/hanke?tunnus=VNK014:00/2017>

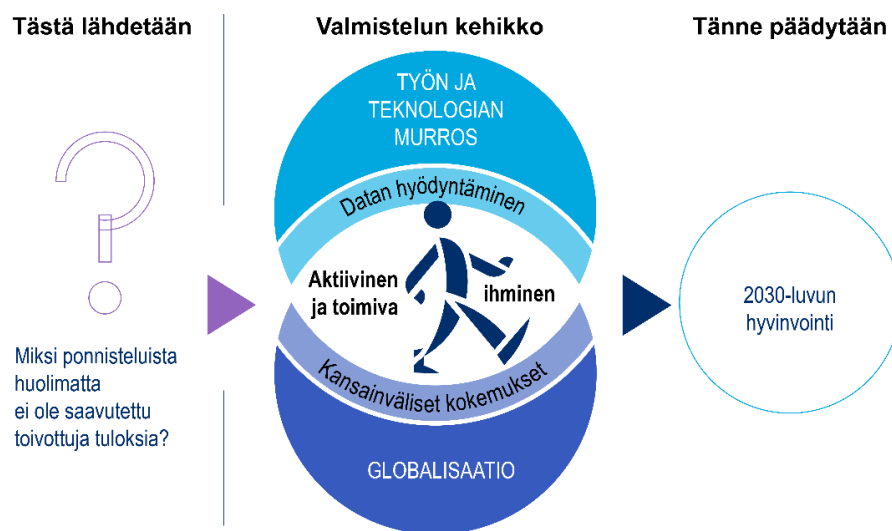
³ Parlamentaarisen seurantaryhmän asettaminen toimikaudeksi 16.11.2017 - 28.2.2019 <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f8056f9da>

⁴ Selvityshenkilöiden asettamispäätös https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/bdf97c63-4b89-4578-9c9a-a85e78bb365d/05f602f8-fd4a-4f87-828f-7340078f482f/ASETTAMISPAATOS_20180313125409.pdf

Hankkeen työskentelyn viitekehys

Yhteiskunnan pyrkimyksistä huolimatta kaikki eivät eri syistä pääse mukaan elämän edellytysten myönteiseen kehitykseen. Uudenlaiset työn tekemisen tavat ja työn muutos haastavat sosiaaliturvajärjestelmää joustavuuteen ja kannustavuuteen. Sosiaaliturvan pitkäjänteinen uudistaminen on tähdittävä siihen, mitä ihmiset hyvinvoinniltaan tulevaisuudessa odottavat, ja mitä se silloin edellyttää sosiaaliturvalta.

Uudistuksen keskiössä nähdään aktiivinen, toimiva ihminen. Järjestelmän ei tulisi antaa ihmiselle kielteisiä signaaleja aktiivisuudesta ja toimeliaisuudesta, vaan lisätä mahdollisuuksia ja kannustaa. Nykyisellään sosiaaliturvan vaikeaselkoisuus heikentää ihmisten luottamusta järjestelmään.

Kuva 1. Toimi-hankkeen viitekehys

Uutta luova toimintatapa

Hankkeen tehtävänä nähtiin keskustelun herättäminen ja muut tavat tukea näkemysten muodostamista. Huomio keskitettiin sosiaaliturvan uudistamisen perusvalintoihin, joista päättäjien on tehtävä linjauksia ja ratkaisuja järjestelmän muodostamisen perustaksi.

Hankkeen tehtävänanto edellytti uudenlaista toimintatapaa yli hallituskausien tähtäävän tehtävän toteuttamiseksi. Parlamentaarisen, poikkihallinnollisen työskentelyn linjauksiksi valikoituivat *tulevaisuusnäkökulma*, *avoimuus* ja *verkostomaisuus*. Uudistusta ei lähdetty hahmottamaan nykyjärjestelmän yksittäisistä etuuksista käsin, vaan tulevaisuuden hyvinvoinnin lähtökohdista. Toiminnassa noudatettiin vahvaa avoimuuden periaatetta. Hankkeen sisältöjen muotoutumista oli mahdollista seurata eri vaiheissaan avoimella verkkosivulla. Asiantuntija- ja kansalaiskuulemisia ja avoimia osallistumisen mahdollisuuksia järjestettiin alueellisesti ja verkkopohjaisesti.

Työn edetessä parlamentaarinen seurantaryhmä kiteytti yhteisiä linjauksia sosiaaliturvan uudistamisen perusteista ja lähtökohdista sekä pitkän tähtäimen tavoitteita peruspilareiksi sosiaaliturvan uudistamistyölle.

Sosiaaliturvan uudistamisen perusteita

Sosiaaliturvan ydintä on toimeentulon turvaaminen sosiaalisten riskien kohdatessa ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden turvaaminen. Suomalainen sosiaaliturva koostuu palveluista ja toimeentulon turvaavista etuuksista. Olennaista on säilyttää järjestelmän luotettavuus ja ymmärrettävyys.

Sosiaaliturvan uudistamistarve johtuu monesta syystä:

- Väestön ikärakenteen muutos, jota syntyvyyden aleneminen jyrkentää, tulee edellyttämään työllisyysasteen nostamista kestävyysvajeen kattamiseksi.
- Työn murros muuttaa tulon hankkimisen tapoja ja elämäntilanteiden vaihtumisia, mikä haastaa sosiaaliturvassa käytetyt määritelmät ja järjestelmän joustavuuden.
- Palvelut ja etuudet ovat aikojen kuluessa kehittyneet eri vaiheissa ja erillään, ja niiden yhteen toimivuutta on kehitettävä vastaamaan paremmin ihmisten tarpeita.
- Kansainvälisesti vertaillen suomalaisen sosiaaliturvan erityispiirteenä on nähty pitkät jaksot, jolloin tukea tarvitsevaa ihmistä ei oikea-aikaisesti kohdata eikä hänen tilanteeseensa tartuta.
- Toinen suomalaisen järjestelmän erityispiirre on toimeentulotuen korostunut rooli syyperusteisten, ensisijaisten perusturvaetuuksien pitkäkestoisena täydentäjänä.
- Sosiaaliturvajärjestelmän koetaan olevan monimutkainen ja vaikeaselkoinen. Pirstaleisuus korostuu sektorirajoja ylitettäessä.
- Digitalisaatio mahdollistaa monia uudenlaisia ratkaisuja.

Tulevaisuuden sosiaaliturvan peruspilarit

Hankkeen parlamentaarinen, laaja-alainen seurantaryhmä on linjannut peruspilarit, jotka muodostavat uudistuksen pitkän tähtäimen tavoitteet. Ne ohjaavat useamman hallituskauden kestävästä uudistustyötä:

- Sosiaaliturvan tulee vastata perustuslain mukaisesta huolen pitämisen velvoitteesta.
- Sosiaaliturvan tulee omalta osaltaan vastata ihmisten osallisuuden ja merkityksellisyyden tarpeisiin sekä tukea työllisyyttä, aktiivisuutta ja elinikäistä oppimista.
- Sosiaaliturvaan kuuluvien palveluiden ja etuuksien tulee nivoutua paremmin yhteen.
- Sosiaaliturva tukee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoa, joka on sopusoinnussa julkisen talouden kanssa.
- Sosiaaliturvan tulee olla nykyistä selkeämpi ja ymmärrettävämpi.

Mitä sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen toteuttaminen edellyttää?

Hankkeen parlamentaarinen, laaja-alainen seurantaryhmä on todennut eräitä yhteisiä näkemyksiä sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen valmistelusta.

Sitoutuminen ja pitkäjänteisyys

Pitkän aikavälin tavoitteet muodostavat uudistuksen peruspilarit, jotka mahdollisimman suurelta osin kestävät yli hallituskausien.

Uudistuksen valmistelu

- Uudistus toteutetaan vaiheittaisena. Järjestelmän rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen eri vaiheissa ja eri osa-alueilla tähtää pitkän aikavälin tavoitteisiin.
- Uudistukselle laaditaan usealle hallituskaudelle ulottuva tiekartta.
- Valmistelua tehdään parlamentaarisesti, poikkihallinnollisesti ja laaja-alaisesti eri alojen asiantuntemusta hyödyntäen.
- Asumisen tukemisella on yhteys asuntopolitiikkaan.
- Palveluiden kehittäminen on kiinteä osa valmistelua.

Yksinkertaistettuja aihioita sosiaaliturvan perusvalinnoista

Toimi-hankeessa on pohdittu sosiaaliturvan perusvalintoja hahmottelemalla keskenään erilaisia painotuksia kuvaavia, yksinkertaistettuja aihioita tulevaisuuden sosiaaliturvan suunnista (Liite 1). Aihiot sisältävät erilaisia painotuksia yksilökohtaisuuden, kotitalouskohtaisuuden, vastikkeellisuuden, vastikkeettomuuden, syyperustaisuuden ja universaalisuuden suhteen.

Hanke ei esitä tai suosita tiettyjä ratkaisuja, vaan tuo näkyväksi päätöksenteossa vastaan tulevia valintoja ja linjauksia. Yksinkertaistettuja aihioita linjattiin kuvattavaksi kolme erilaista, tietoisena siitä, että monia muitakin kokonaisuuksia olisi voitu muodostaa. Yksinkertaistetut aihiot kuvaavat perusvalintojen erilaisia yhdistelmiä.

Asumisen tukemisen kysymysten nähdään liittyvän olennaisesti laajemmin asuntopoliitikkaan. Aihoiden kuvauksissa on nostettu esiin linjauksiin soveltuvia vaihtoehtoja.

Sosiaaliturva kattaa laajan kokonaisuuden ja järjestelmän muodostaminen edellyttää lukuisia ratkaisuja. Aihoiden kuvauksissa mainitaan vain muutamia esimerkinomaisia piirteitä, ei kaikkia yksittäisiä etuuksia tai edunsaajaryhmiä. Aihioissa ei myöskään erikseen nimetä perusoikeuksia ja kansainvälisiä sopimuksia, koska suhteessa niihin ei ole linjattu muutoksia. Aihiot eivät hankkeen linjauksen mukaisesti ota kantaa etuustasoihin, eikä niissä ole ehdotuksia eläkejärjestelmän tai verotusjärjestelmän muutoksiin.

Hankkeen on tarkoitus tukea näkemysten muodostamista sosiaaliturvan uudistamisesta. Hankkeen seurantaryhmä on keskustellut aihioista eri vaiheissa, mutta ei ole pyrkinyt asettamaan niitä paremmuusjärjestykseen. Aihiot eivät ole seurantaryhmän hyväksymiä, ja jäsenillä on erilaisia näkemyksiä niiden perusvalinnoista sekä niiden käytettävyydestä jatkovalmistelussa. Aihiot tarjoavat kuitenkin tarkoituksensa mukaisesti mahdollisuuden alustavasti arvioida, minkä suuntaisia vaikutuksia erilaisilla perusvalinnoilla on.

Näkemyksiä valmistelun jatkamisesta

Sosiaaliturvan uudistamista koskevat linjaukset ovat osa hallituksen päätöksentekoa, ja hallituksen keskeiset tavoitteet ohjaavat uudistuksen painotuksia ja pyrkimyksiä.

Jatkovalmistelun perustana ovat poliittisessa päätöksenteossa tehdyt perusvalinnat sosiaaliturvan suunnasta: onko sosiaaliturva vastikkeellista, ja jos, niin missä määrin ja miltä osin. Onko lähtökohtana kotitalouskohtaisuus ja perheen sisäinen vastuu vai yksilöllisempi painotus. Perustuvatko etuudet ja palvelut syyperustaan, tarveharkintaan vai universaaleihin oikeuksiin.

Valinnat ovat edellytys järjestelmän uudistamiseen. Tiekartta vaiheittaista valmistelua varten voidaan muodostaa, kun linjaus uudistuksen laajuudesta ja perusvalinnoista on tehty. Asiantuntijatyönä valmisteltavien lainsäädäntö- ja järjestelmämuutoksien työstämisessä perusvalinnat ja pitkän aikavälin tavoitteet, kuten seurantaryhmän linjaamat peruspilarit, selkeyttävät päätöksentekoon tuotavien osaratkaisujen ja keinojen valmistelua.

Seurantaryhmän yhteisen näkemyksen mukaisesti sosiaaliturvan uudistamisessa voidaan ottaa eräitä askelia, riippumatta poliittisten linjausten vaiheesta ja sisällöstä:

Palvelujen kehittäminen. Palvelujen merkitys osana osaamisen, työllistymisen ja toimeentulon kokonaisuutta on tunnistettu merkittäväksi. Oikea-aikaiset ja vaikuttavat palvelut yhdessä etuusjärjestelmän kanssa muodostavat turvaavan ja yhteisöön palauttavan kokonaisuuden.

Digitalisaation ja tekoälyn hyödyntäminen. Merkittäviä askelia sosiaaliturvajärjestelmän selkeyttämisen ja ymmärrettävyyden suuntaan voidaan tehdä jo nykyjärjestelmän pohjalta, lisäämällä digitalisaation ja tekoälyn käyttöä. Tulorekisteri antaa siihen uusia mahdollisuuksia. Hyötyjä voidaan vahvistaa mm. yhtenäistämällä hajanaisia määritelmiä. Kestävä ratkaisu on ihmisen itse hallitseman tiedon käytön lisääminen.

Helsingissä 15.2.2019

Perusturvan ja toimeliaisuuden hanke Toimi, parlamentaarinen seurantaryhmä 16.11.2017–28.2.2019:

Valtiosihteeri Paula Lehtomäki, valtioneuvoston kanslia, puheenjohtaja
 Kansanedustaja Hannakaisa Heikkinen, Keskustan eduskuntaryhmä 16.11.2017–17.10.2018
 Kansanedustaja Katri Kulmuni, Keskustan eduskuntaryhmä 18.10.2018–28.2.2019
 Kansanedustaja Juhana Vartiainen, Kokoomuksen eduskuntaryhmä
 Kansanedustaja Tarja Filatov, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä
 Lehtori Jaana Auvinen, Sininen eduskuntaryhmä
 Poliittinen suunnittelija Riikka Purra, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä
 Kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto, Vihreä eduskuntaryhmä
 Kansanedustaja Anna Kontula, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä
 Kansanedustaja Veronica Rehn-Kivi, Ruotsalainen eduskuntaryhmä
 Puoluesihteeri Asmo Maanselkä, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä
 Sosiaaliasioiden päällikkö Sinikka Näätäsaari, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
 Johtaja Katarina Murto, STTK
 Johtaja Pekka Piispanen, Akava
 Johtaja Ilkka Oksala, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
 Neuvottelupäällikkö Jorma Palola, KT Kuntatyönantajat
 Neuvottelujohtaja Seija Petrow, Valtion työmarkkinalaitos VTML
 Työmarkkinajohtaja Vuokko Piekkala, Kirkon työmarkkinalaitos KiT 16.11.2017–31.10.2018
 Työmarkkinajohtaja Anna Kaarina Piepponen, Kirkon työmarkkinalaitos KiT 1.11.2018–28.2.2019
 Työmarkkinajohtaja Janne Makkula, Suomen Yrittäjät
 Asiantuntija Marja Tallavaara, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK
 Johtaja Johanna Sipola, Keskuskauppakamari 16.11.2017–12.8.2018
 Johtava ekonomisti Mauri Kotamäki, Keskuskauppakamari, 13.8.2018–28.2.2019
 Verksamhetsledar Viveca Hagmark, Folkhälsans Förbund
 Pääsihteeri Vertti Kiukas, SOSTE
 Toimitusjohtaja Juha A. Pantzar, Takuusäätiö
 Pääsihteeri Anna Munsterhjelm, Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi 16.11.2017–18.4.2018
 Vaikuttamisen asiantuntija Silja Silvasti, Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi 19.4.2018–28.2.2019
 Toimitusjohtaja Ulla Nord, Me-säätiö
 Toimitusjohtaja Teemu Lehtinen, Veronmaksajain Keskusliitto

Hankkeen tausta- ja oheisaineistot

Hankkeen toiminnassa on muodostunut monipuolista liite- ja tausta-aineistoa. Aineisto tarjoaa näkökulmia seurantaryhmän yhteisesti toteamiin uudistuksen linjauksiin, mutta se muodostaa myös itsenäisiä kokonaisuuksia eikä sitä ole käsitelty hankkeen seurantaryhmän työssä.

Uudistuksen valmistelun tueksi hankkeessa on tuotettu erilaisia jäsennyksiä ja kuvauksia sosiaaliturvan nykyjärjestelmästä, kerätty kansalaisarvioita sekä muodostettu lähempiä tarkasteluja työn edetessä pohdituista teemoista.

Sosiaaliturvan perusvalintojen yksinkertaistetuista aihioista on laadittu laadullisia arviointeja, järjestetty kansainvälinen kuuleminen, alueellisia asiantuntijakuulemisia sekä väestöryhmäkohtaisia arviointipöytiä. Aihoiden kehittämisen tueksi on tehty hyvin alustavia numeerisia arviointeja, osoittamaan mitä reunaehtoja tulee huomioida. Lisäksi on kuultu alustavia erillisarvioita sukupuolten tasa-arvon ja perusoikeuksen näkökulmasta. Huomioita näistä on koottu kunkin aihion kuvauksen yhteyteen sekä hankkeen aineistokokonaisuuteen. Aihoiden yleispiirteisyys ja etuustasojen täsmentymättömyys eivät mahdollista yksityiskohtaisempia vaikutusarviointeja, joiden tulee olennaisesti liittyä mahdolliseen jatkotyöskentelyyn.

Hankkeen yhteydessä on valmisteltu ehdotus digitalisaation ja tekoälyn merkittävästä hyödyntämisestä sosiaaliturvan uudistamisessa. Liite 2, Antti Koivula, TTL.

Aihoiden linjausten pohjalta Kokeileva Suomi on valmistellut kokeiluarvioinnin, jossa esitetään ja arvioidaan mahdollisia kokeiluita sosiaaliturvan uudistuksen tueksi. Liite 3, Kokeileva Suomi.

Osana selkeämmän ja ymmärrettävämmän järjestelmän vaadetta sekä digitalisaation hyödyntämispyrkimystä Kela on valmistellut Byrokratian purkupaketin, jossa tarkastellaan lyhyen ja pitkän aikavälin tarpeita ja mahdollisuuksia byrokratian vähentämiseksi, mukaan luettuna tulorekisterin mahdollisuudet ja hyödyntämisen edellytykset. Liite 4, Kela.

Tausta- ja oheismateriaali: vnk.fi/tulevaisuuden-sosiaaliturva

Analyysejä ja järjestelmän kuvauksia

- Järjestelmäkuvaus, nykyjärjestelmä (Kela)
- Sosiaaliturvan rahoituksen kuvaus (visualisointi). Hahmota. Toimi-hanke, tausta-aineisto
- Sosiaaliturvaetuudet, nykyjärjestelmä (visualisointi). Hahmota. Toimi-hanke, tausta-aineisto
- Pyykkönen, Jussi 2019. Väestö ja työllisyys 2030
- Tutkimuskirjallisuutta sosiaaliturvan uudistamisen tueksi. Eerola (toim.) 2019
- Muistio asumistuen vaihtoehtoisista ratkaisuista. Eerola & Ståhl (toim.) 2019

Selvityshenkilöiden raportit

- Ilmola, Leena 2018: Mitä ihmiset odottavat hyvältä elämltä 2030
- Saari, Juho 2019: Hyvinvointivaltio eriarvoistuneessa yhteiskunnassa

Hankkeen toimintaan liittyviä aineistoja

- Arviointipöydät, yhteenveto. Toimi-hanke
- Asuminen osana hyvinvointia -ratkaisutyöpajan aineiston yhteenveto. Toimi-hanke
- Byrokratiakokemukset. Toimi-hanke, kansalaiskyselyn yhteenveto
- Erätauko-dialogit, yhteenveto. Toimi-hanke
- Esteistä ratkaisuihin: Palvelut ja etuudet toimimaan yhdessä. Toimi-hanke, tausta-aineisto (Esteet ja Ratkaisut)
- Kansainvälisiä kuulemisia ja palautteita. Toimi-hanke
- Odotuksia tulevaisuuden sosiaaliturvalle. Toimi-hanke, kansalaisaineistojen yhteenveto

Keskeisiä esityksiä

- Ansioturvan kehityssuuntia, Mauri Kotamäki
- Asuminen – mikä on yhteiskunnan rooli, Essi Eerola
- Byrokratian purkupaketti – mistä aloittaa ja mihin tähdätä? Miia Helle
- Eräiden sosiaaliturvaetuuksien tasot ja saantiehdot Euroopan maissa, Olli Kangas
- Regiimien ja järjestelmien legitimitetti, Olli Kangas
- Sosiaaliturvan uudistamisen isot valinnat, Pasi Moisio
- Sosiaalivakuutuksen tulevaisuutta pohtimassa, Ulla Hämäläinen
- Suomen sosiaaliturvan kehittäminen globaalissa maailmassa, Essi Rentola

Tulevaisuuden sosiaaliturva: animaatiovideot

Hankkeen liiteaineistot taustamateriaaleineen

- Liite 1: Yksinkertaistettuja aihioita sosiaaliturvan suunnista
- Liite 2: Ehdotus digitalisaation ja tekoälyn merkittävästä hyödyntämisestä sosiaaliturvan uudistamisessa. Koivula, Antti 2019
- Liite 3: Kokeilujen hyödyntäminen sosiaaliturvan uudistamisessa. Kanerva, Markus; Kokeileva Suomi 2019
- Liite 4: Byrokratian purkupaketti. Kela

Muuta aineistoa:

- Kananen ym. 2019. Riskien hallinta tulevaisuuden työmarkkinoilla – uhat ja mahdollisuudet. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisuja
- Vainio ym. 2019. Matalapalkkatyön kasvu ja suomalainen sosiaaliturva. Muutoksen vaikutukset kansainvälisen kokemuksen valossa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisuja

- Valtiovarainministeriö. Taloudellinen katsaus, talvi 2018. Valtiovarainministeriön julkaisu 33a/2018
- Valtioneuvosto 2017 ja 2018. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko työn murroksesta. <https://vnk.fi/tulevaisuusselonteko>